

ALEGERI PARLAMENTARE
2025

**POSIBILE SCENARII
POSTELECTORALE**

Acest produs este realizat în cadrul proiectului „Alegere informată 2025”, implementat de Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT, cu sprijinul financiar al Fundației Soros Moldova. Conținutul și opiniile exprimate în aceste materiale aparțin exclusiv Asociației ADEPT și nu reflectă în mod necesar poziția sau punctul de vedere al donatorului.

Asociația ADEPT este un centru independent, de analiză și consultanță privind procesul decizional, politic, electoral și social-economic din Republica Moldova și din regiune. Misiunea ADEPT constă în promovarea valorilor democratice și sprijinirea participării active a cetățenilor la viața publică.

De la înființarea sa în 2000, ADEPT a fost în prima linie a demersurilor pentru buna guvernare, integritatea electorală și implicarea civică prin cercetare, advocacy și informare publică. Din 2018, ADEPT deține Secretariatul Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC), o platformă care reunește organizații ale societății civile pentru a asigura transparența, incluziunea și integritatea proceselor electorale din Republica Moldova.

Cercetăm procese | Responsabilizăm guvernarea | Informăm cetățenii

www.adept.md
www.alegeri.md

Cuprins

I. SUMAR EXECUTIV	4
II. METODOLOGIE	5
III. POSIBILE REZULTATE	5
IV. INGERINȚELE STRĂINE ÎN PROCESUL ELECTORAL DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI EFECTELE ACESTORA	9
V. SUBIECTELE DIVERGENTE, CU IMPACT MAJOR ASUPRA SCENARIILOR POST-ELECTORALE	11
VI. SCENARIILE POST-ELECTORALE CU PROBABILITATE ÎNALTĂ	17
Scenariul 1. Majoritate parlamentară PAS – versiune probabilă	18
Scenariul 2. Majoritate parlamentară BEP – versiune mai puțin probabilă, dar nu imposibilă	19
Scenariul 3. Coaliție de guvernare PAS & BEA – probabilitate medie	21
Scenariul 4. Coaliției de guvernare BEP & BEA – probabilitate moderată	22
Scenariul 5. Coaliție de guvernare PAS & PN – probabilitate moderată	23
Scenariul 6. Coaliție de guvernare BEP & PN – puțin probabilă	24
Scenariul 7. Imposibilitatea constituirii unei coaliții majoritare – probabilitate foarte mică	24
Scenariul 8. Destabilizarea situației post-electorale – probabilitate ce nu poate fi neglijată	25

I. SUMAR EXECUTIV

Această notă analitică prezintă principalele scenarii posibile ale evoluțiilor postelectorale din Republica Moldova, în scopul oferirii unei evaluări structurate și obiective asupra riscurilor și oportunităților asociate fiecărei configurații de guvernare. Documentul urmărește să sprijine decidenții politici, experții și mass-media în înțelegerea implicațiilor interne și externe ale rezultatelor electorale, să faciliteze o dezbateră informată și să contribuie la anticiparea provocărilor ce pot afecta stabilitatea politică, securitatea și parcursul european al țării.

Scrutinul parlamentar din 28 septembrie 2025 are loc într-un mediu de securitate volatil și sub presiunea unor instrumente de război hibrid (finanțare ilicită, coruperea electoratului, dezinformare, atacuri cibernetice, descurajarea diasporei). Acest context ridică miza scrutinului: confirmarea parcursului european sau intrarea într-o zonă gri strategică.

Modelarea pe baza precedentelor electorale, a sondajelor agregate și a ponderii votului din străinătate indică intrarea în Parlament a patru actori: PAS, BEP, BEA, PN. În scenariul agregat „țară + străinătate”, distribuția orientativă a mandatelor este PAS – 47, BEP – 35, BEA – 10, PN – 9, cu sensibilități la mobilizare ($\pm 2\%$) și la ingerințe externe.

Pe această aritmetică și pe o matrice a compatibilității construită în jurul a șase teme structurante (vector extern, simboluri naționale, conflictul transnistrean, independență energetică, neutralitate, reforma justiției), rezultă un set restrâns de scenarii post-electorale:

- **Guvernare monocoloră PAS – plauzibilă dar nu garantată:** continuitate pe integrare europeană, securitate nemilitară și justiție; vulnerabilități la presiuni externe și la capacitatea de execuție.
- **Guvernare monocoloră BEP – mai puțin probabilă:** risc de pauză pe parcursul european, re poziționare energetică pro-Gazprom, tentație de „federalizare camuflată” și tensiuni interne.
- **Coaliții binare (cele mai verosimile):**
  - ⊙ **PAS + BEA (probabilitate medie):** menținere direcție pro-UE, ritm mai lent, negocieri dificile pe justiție/energetic/Transnistria și posibilă fricțiune interpersonală.
  - ⊙ **PAS + PN (probabilitate moderată):** continuitate pro-UE cu încetinire; divergențe pe neutralitate și politici bugetar-sociale.
  - ⊙ **BEP + BEA (probabilitate moderată, stabilitate fragilă):** risc de „model georgian” (pauză UE, reorientare estică), posibile costuri economice și reputaționale.
  - ⊙ **BEP + PN (puțin probabilă):** ar necesita sprijin suplimentar; riscuri similare orientării pro-estice.

Coalițiile tripartite rămân *teoretic posibile*, dar sunt fragile. Un scenariu de blocaj (imposibilitatea formării unei majorități) este *puțin probabil*, dar ar împinge rapid spre anticipate cu polarizare PAS vs. PSRM. În paralel, scenariul destabilizator post-electoral – alimentat de apeluri la proteste „indiferent de rezultat” și de infrastructura „rețelei Șor” – nu poate fi neglijat și reclamă pregătire instituțională adecvată.

II. METODOLOGIE

Demersul analitic a urmat o abordare în patru pași:

- 1. Bază empirică și precedent electoral.** Am utilizat istoricul celor 10 campanii parlamentare (1994–2021) pentru a defini regularități (număr mediu de competitori, numărul formațiunilor care trec pragul, absența aleșilor independenți în sistem proporțional) și pentru a stabili o „inertie” comportamentală a electoratului, relevantă în evaluarea pragurilor din 2025.
- 2. Ponderea votului din afara țării.** Am calibrat o participare în afara țării de ~240–260 mii de alegători (~15% din total), cu recunoașterea distribuției tradițional pro-UE și a unui recul recent al PAS față de 2021; estimarea este deliberat prudentă, ținând cont de riscurile de sabotaj operațional semnalate de CSS.
- 3. Date sociologice și tratarea indecișilor.** Am agregat rezultatele sondajelor din campanie, ținând cont de creșterea refuzurilor și a indecișilor; acolo unde o serie a raportat o rată atipică de indeciși (~40%), am preferat să nu o includem în medie, având în vedere structurile de influență („rețeaua Șor”) care pot distorsiona distribuția finală a opțiunilor.
- 4. Modelare instituțională.** Am folosit metoda d’Hondt pentru simularea distribuirii mandatelor în două etape: (i) votul exprimat pe teritoriul țării; (ii) scenariul agregat țară + în afara țării. În prima ipoteză, rezultatul conduce la 42/38/11/10 mandate (PAS/BEP/BEA/PN); în ipoteza agregată, la 47/35/10/9, cu incertitudini explicite privind mobilizarea relativă ($\pm 2\%$) și posibilele efecte ale ingerinței externe.

Instrument de interpretare. Pentru a evalua fezabilitatea coalițiilor, am construit o matrice de compatibilitate pe șase subiecte structurante: (1) vectorul extern de integrare; (2) simboluri naționale; (3) reglementarea transnistreană; (4) independența energetică; (5) neutralitatea; (6) reforma justiției. Matricea indică proximități și linii roșii între PAS, BEP, BEA și PN, permițând trierea scenariilor într-un set restrâns de formule probabile (guvernări monocoloră mai puțin probabile vs. coaliții binare mai probabile; coalițiile tripartite – fragile).

Limitări și prudență analitică. Rezultatele sunt sensibile la: (i) dinamica mobilizării interne și externe; (ii) distribuția finală a indecișilor în condiții de dezinformare; (iii) posibilele evenimente de securitate sau contestări post-vot, inclusiv scenarii de destabilizare. În consecință, interpretarea numerică trebuie privită ca intervale și ordini de mărime, nu ca valori punctuale imuabile.

III. POSIBILE REZULTATE

Posibile rezultate analizează configurația politică probabilă a alegerilor parlamentare din 28 septembrie 2025, pornind de la experiența campaniilor precedente, datele sondajelor de opinie și impactul decisiv al votului în diaspora. Constatările sugerează că doar patru formațiuni au șanse reale de a accede în legislativ, cu o distribuție a mandatelor sensibilă la gradul de mobilizare și la influența externă. Această aritmetică generează o paletă de scenarii post-electorale, de la guvernări monocoloră improbabile, la coaliții binare mai verosimile și până la ipoteze instabile de coaliții tripartite. Totodată, rămâne prezent riscul unui scenariu de destabilizare post-electorală, marcat de contestări, proteste și crize politice cu potențial de a aminti de evenimentele din aprilie 2009.

3.1. Experiența campaniilor electorale precedente

Analiza celor zece campanii parlamentare desfășurate în perioada 1994–2021 relevă câteva constante importante:

- ⊙ numărul mediu de concurenți a fost de aproximativ 25;
- ⊙ între 3 și 5 formațiuni politice au reușit, de fiecare dată, să depășească pragul electoral;

- niciun candidat independent nu a obținut vreodată reprezentare parlamentară în baza sistemului proporțional.

Aceste regularități confirmă existența unui factor inerțial în comportamentul electoral al cetățenilor. Aplicată la alegerile din 28 septembrie 2025, această tendință sugerează că, dintre cei 23 de concurenți înscrși, este foarte probabil ca doar patru formațiuni să treacă pragul, ceea ce corespunde mediei istorice. Șansele ca un candidat independent să depășească baremul de 2% sunt reduse, chiar dacă nu pot fi complet excluse.

În plan post-electoral, această configurație cu patru actori parlamentari deschide teoretic 15 formule de majoritate. Din rațiuni de probabilitate politică și compatibilitate programatică, doar câteva dintre acestea se conturează ca verosimile. Totodată, experiența scrutinului din **5 aprilie 2009** atrage atenția asupra unui scenariu suplimentar de destabilizare post-electorală, alimentat de posibile imixțiuni externe și contestări ale rezultatului, aspect ce merită luat în calcul în analiza riscurilor.

3.2. Cercetările sociologice

Sondajele de opinie realizate în perioada preelectorală și electorală constituie o sursă esențială pentru estimarea șanselor concurenților de a fi reprezentați în Parlament. În ultimele două decenii, 4–5 companii sociologice au măsurat constant preferințele alegătorilor, iar în campaniile din 2019 și 2021 rezultatele lor au reflectat în linii mari raportul de forțe, cu diferențe explicabile prin ponderea neacoperită a votului din diaspora.

Tabelul 1. Diferența dintre media rezultatelor sondajelor și alegerilor parlamentarele din 2019 și 2021

Alegeri parlamentare 24.02.2019	PSRM	ACUM	PDM	PȘ	PCRM	PN
Sondaje/ media pe perioada electorală	41,5%	22%	20,4%	6,1%	4,2%	2,3%
Rezultatele alegerilor	31,2%	26,8%	23,65%	8,3%	3,8%	3%

Alegeri parlamentare 11.07.2021	PAS	BESC	PȘ	BERU	PDA	AUR
Sondaje/ media pe perioada electorală	42,6%	33,6%	6,8%	5,3%	3,3%	1,7%
Rezultatele alegerilor	52,8%	27,2%	5,7%	4,1%	2,3%	0,5%

Compararea datelor relevă totuși abateri semnificative. În 2019 și 2021, formațiunile cu cel mai mare suport electoral au obținut scoruri în ziua alegerilor care au depășit cu mult estimările medii din sondaje. Explicația principală este excluderea alegătorilor din străinătate din eșantioane, deși ponderea acestora a atins între 15% și 20% din electorat.

În campania parlamentară din 2025, sondajele au identificat patru concurenți principali cu șanse reale de a trece pragul electoral:

- Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS);
- Blocul Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei (BEP);
- Blocul Electoral Alternativa (BEA);
- Partidul Nostru (PN).

Tabelul 2. Rezultatele sondajelor din perioada electorală a alegerilor din 28 septembrie 2025

Alegeri parlamentare 28.09.2025	Indeciși	PAS	BEP	BEA	PN
iDATA (±2.9%) 20.08-03.09	30%	34,7%	36,0%	7,9%	8,4%
iDATA (±2.9%) 07.08-16.08	28.3%	36.1%	27,5%	11,3%	9,2%
Media (fără datele CBS-Research/WatchDog)	29,2%	35,4%	31,8%	9,6%	8.8%

Media agregată a sondajelor valide plasează aceste formațiuni la niveluri comparabile: PAS – 35,4%, BEP – 31,8%, BEA – 9,6% și PN – 8,8%. Totuși, în raport cu campaniile precedente, rezultatele apar mai puțin robuste. Sociologii explică fenomenul prin:

- creșterea refuzurilor de participare la sondaje, situată între 10% și 20%;
- extinderea semnificativă a ponderii alegătorilor indeciși, care a ajuns la 30–40%, contrar tendinței firești de diminuare pe măsura apropierii scrutinului.

O cauză suplimentară este legată de impactul „rețelei Șor”, estimată la 10–15% din electorat, aflată în incertitudine după excluderea din competiție a „Blocului Victorie” și a formațiunilor succesoare ale Partidului Șor. În aceste condiții, unele sondaje – precum cel realizat de CBS-Research/WatchDog, care a înregistrat aproape 40% indeciși – au fost omise din agregare, deoarece ar fi distorsionat prognoza.

Simulările pe baza metodei d’Hondt aplicate votului din țară indică următoarea distribuție ipotetică a mandatelor: PAS – 42, BEP – 38, BEA – 11, PN – 10. Această proiecție este însă parțială, întrucât nu ia în calcul votul din străinătate, care are potențialul de a modifica semnificativ configurația finală.

3.3. Votarea în străinătate

După modificarea Codului electoral din 2010, numărul secțiilor de votare peste hotare a crescut constant, ceea ce a impulsionat participarea diasporei. O estimare prudentă pentru scrutinul din 28 septembrie 2025 indică 240–260 de mii de alegători (~15% din total), ținând cont și de riscurile semnificate de Consiliul Suprem de Securitate privind tentative de sabotare a procesului electoral în străinătate.

Tabelul 3. Dinamica participării la vot a cetățenilor moldoveni aflați peste hotare

An electoral	Nr. alegători participanți (mii)	Pondere din total electorat
2010 - Primele secții în afara misiunilor diplomatice	~65	~5%
2014 (parlamentare)	~73	~6%
2019 (parlamentare)	~150	~11%
2021 (parlamentare anticipate)	~212	~14%
2024 (prezidențiale, tur I)	~240	~15%
2024 (prezidențiale, tur II)	~330	~20%
2025 (parlamentare, estimare)	240–260	~15%

Concentrarea a circa 90% a diasporei în statele UE, Marea Britanie și America de Nord explică orientarea sa pro-europeană. În 2021, în diaspora, PAS a obținut 86%, iar PSRM 2,5% din voturi; la prezidențialele din 2024, în diaspora, PAS a avut 71% în turul I și 83% în turul II, în timp ce PSRM a înregistrat 8% în turul I și 17% în turul II, ceea ce indică o reducere graduală a cotei PAS față de 2021.

Tabelul 4. Votul din străinătate pentru principalii actori politici

Scrutin	PAS (%)	PSRM (%)	Observații
2021 (parlamentare)	86	2,5	Vot masiv pentru PAS
2024 (prezidențiale, tur I)	71	8	Ușoară erodare PAS
2024 (prezidențiale, tur II)	83	17	Creștere PSRM, dar PAS domină
2025 (estimare)	≈ 65–70	>10	Tendință descrescătoare PAS

Plecând de la această tendință și de la efectul uzurii guvernării, o ipoteză de lucru este că, în diaspora, PAS ar putea coborî spre ≈ două treimi din cota din 2021. În scenariul agregat „tară + străinătate”, estimarea de voturi ar fi: PAS – 41%, BEP – 29%, BEA – 9%, PN – 8%; aplicarea metodei d’Hondt conduce la PAS – 47 mandate, BEP – 35, BEA – 10, PN – 9.

Aceste proiecții sunt orientative și rămân sensibile la: (i) mobilizarea pe teritoriul țării; (ii) participarea în diaspora, unde un plus de ~2% poate împinge PAS la limita majorității; (iii) rețelele de influență externe, inclusiv structurile asociate fostului „Partid Șor”.

3.4. Posibile formule post-electorale

Pe baza rezultatelor estimate și a configurației cu patru actori parlamentari, pot fi identificate 15 formule posibile de majoritate. Din perspectivă probabilistică și a compatibilității programatice, doar câteva se conturează ca fiind realiste.

Tabelul 5. Tipuri de majorități posibile

Tip de scenariu	Variante	Evaluare generală
Guvernări monocolare	1. PAS; 2. BEP;	Posibile doar în ipoteza unui rezultat excepțional;
Coaliții binare	3. PAS + BEA; 4. PAS + PN; 5. BEP + BEA; 6. BEP + PN	Cele mai probabile, bazate pe aritmetică și proximități selective
Coaliții tripartite	7. PAS + BEA + PN; 8. BEP + BEA + PN; alte combinații teoretice	Fezabile doar pe hârtie, fragile din cauza divergențelor ideologice
Scenariu destabilizator	Crize prelungite, proteste, anticipate	Riscul de contestare și imixțiuni externe evocă „sindromul 7 aprilie 2009”

Guvernările monocolare ar reprezenta, fără îndoială, cea mai stabilă formulă politică, însă probabilitatea lor este redusă și depinde de un rezultat electoral excepțional. În schimb, coalițiile binare se conturează drept scenariile cele mai verosimile, întrucât combină o majoritate aritmetică funcțională cu un minim de compatibilitate politică între parteneri. Coalițiile tripartite pot apărea doar ca soluții de compromis pentru evitarea blocajului instituțional, dar experiența precedentă arată că asemenea construcții sunt fragile și vulnerabile la tensiuni interne. În paralel, nu poate fi ignorat nici scenariul destabilizator, alimentat de apeluri la proteste imediate și de potențiale imixțiuni externe, care ar putea conduce la crize politice prelungite și chiar la anticipate, amintind de „sindromul 7 aprilie 2009”.

IV. INGERINȚELE STRĂINE ÎN PROCESUL ELECTORAL DIN REPUBLICA MOLDOVA ȘI EFECTELE ACESTORA

Procesul electoral din Republica Moldova a fost marcat constant de ingerințe externe, în special din partea Federației Ruse. Acestea s-au manifestat prin presiuni politice, sancțiuni economice, campanii de propagandă, sprijin financiar direct pentru actori politici favorabili Moscovei și prin mecanisme sofisticate de corupere și manipulare a electoratului. Dacă în anii 2005 și 2014 imixtiunea s-a produs prin măsuri de presiune și susținere directă a unor partide, după agresiunea asupra Ucrainei amploarea și intensitatea ingerințelor au crescut exponențial, atingând un nivel de rețea organizată și finanțată generos. Exemplele prezentate mai jos ilustrează nu doar continuitatea, ci și adaptabilitatea acestor mecanisme, care au influențat decisiv evoluția vieții politice interne și arhitectura partidelor din Republica Moldova.

4.1. Prima ingerință străină cu un impact major pentru partidul de guvernământ

Prima ingerință externă explicită asupra procesului electoral din Republica Moldova s-a manifestat în campania pentru alegerile parlamentare din 6 martie 2005. La 18 februarie 2005, Duma de Stat a Federației Ruse a adoptat o [Declarație](#) „Cu privire la contramăsurile Federației Ruse împotriva Republicii Moldova în legătură cu politica autorităților moldovenești de escaladare a situației din jurul Transnistriei”. Documentul recomanda aplicarea de sancțiuni economice și comerciale și revizuirea contractelor privind livrările de gaze.

Această reacție a avut ca fundal [declarația ministrului](#) de Externe Andrei Stratan la reuniunea OSCE de la Sofia (decembrie 2004), prin care califica prezența militară rusă în Transnistria drept ilegală și de ocupație. Declarația lui Stratan fusese, la rândul ei, o replică la refuzul Moscovei de a sprijini inițiativa președintelui Vladimir Voronin privind [„Pactul de Stabilitate și Securitate pentru Moldova”](#) (1 iunie 2004), care propunea recunoașterea neutralității Moldovei ca garanție pentru soluționarea conflictului transnistrean.

Un alt factor declanșator al reacției ruse a fost decizia Guvernului Tarlev din 11 februarie 2005 de a expulza cinci cetățeni ruși pentru imixtiune electorală, inclusiv [finanțarea ilegală](#) a oponenților Partidului Comuniștilor (PCRM). În scurt timp, ostilitățile au escaladat: pe 23 februarie 2005, premierul Vasile Tarlev [a anunțat public](#) descoperirea unui arsenal de arme și materiale inflamabile în centrul Chișinăului, ce urmau să fie utilizate pentru destabilizarea situației prin intermediul regimului de la Tiraspol, cu o finanțare estimată la 40 de milioane de dolari.

Amenințările formulate în Declarația Dumei au fost implementate în 2006: Rusia a introdus sancțiuni comerciale și a modificat regimul livrărilor de gaze prin „Gazprom”. Drept reacție, Guvernul Tarlev a contractat experți ai American Bar Association (ABA) pentru a demonstra, într-un [raport internațional](#), statutul Transnistriei ca regiune ocupată. Printr-o hotărâre (2006) Guvernul a aprobat un Plan de acțiuni menit să informeze comunitatea internațională, să solicite audieri în parlamentele statelor UE și SUA și să distribuie raportul ABA ca document oficial al Adunării Generale a ONU.

Efectele acestei ingerințe s-au resimțit pe termen mediu prin erodarea și fragmentarea PCRM:

- ⦿ în martie 2008, premierul Vasile Tarlev a demisionat și a fondat organizația „Prietenii Rusiei în Moldova”;
- ⦿ în noiembrie 2011, Zinaida Greceanii și Igor Dodon au părăsit PCRM și au preluat conducerea Partidului Socialiștilor (PSRM), cu obiectivul declarat de integrare eurasiatică;
- ⦿ în decembrie 2024, Irina Vlah a părăsit fracțiunea PCRM pentru a prelua, cu sprijinul Rusiei, con-

ducerea autonomiei găgăuze.

Astfel, ingerința din 2005 a produs consecințe structurale de durată: a accelerat destrămarea PCRM și a pus bazele consolidării unei noi generații de lideri politici orientați către Moscova, deveniți ulterior protagoniști ai Blocului Electoral Patriotic (BEP).

4.2. Implicarea Rusiei în alegerile parlamentare din 2014 și cele regionale din 2015

Ingerința Federației Ruse în alegerile parlamentare din 2014 s-a manifestat diferit față de cea din 2005. Dacă anterior presiunile vizau partidul aflat la guvernare, de această dată suportul Moscovei a fost direcționat deschis în favoarea PSRM, în detrimentul PCRM. Mecanismul a fost simplu și eficient: mai mult de jumătate din electoratul PCRM a fost transferat către PSRM printr-o campanie simbolică și bine targetată, ilustrată de un banner electoral cu puternic impact asupra electoratului rusofon (vezi bannerul mai jos). În consecință, PCRM – care la începutul anului 2014 avea un rating estimat între 35% și 40% și șanse reale de a câștiga alegerile – a pierdut în favoarea PSRM, care pornise campania de la un rating de aproximativ 1%.

La scurt timp după acest succes electoral, Federația Rusă a continuat să se implice direct și în alegerile regionale. În campania pentru alegerea guvernatorului Găgăuziei din 2015, deputați, artiști și sportivi ruși au venit în teritoriu pentru a susține candidatura Irinei Vlah, asigurându-i victoria. Această ingerință ostentativă a generat nemulțumiri din partea oponenților politici ai PSRM și ai Irinei Vlah, care au solicitat modificarea legislației pentru a limita implicarea cetățenilor străini în campaniile electorale.

Un răspuns de sinteză al indignării publice a venit chiar din partea deputatului Adunării Populare din Găgăuzia, Ivan Burgudji, care **a afirmat**: „Cu un astfel de suport din partea Rusiei, în Găgăuzia ar fi câștigat și păpușa Barbie”. În urma acestor dezbateri, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat în aprilie 2015 o **modificare a Codului electoral** prin care se interzice concurenților electorali să implice „sub orice formă persoanele care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova în acțiunile de agitație electorală”.

Imaginea 1. Reclamă electorală, 2014

4.3. Ingerința Rusiei în procesele politice și electorale din Republica Moldova după agresiunea Ucrainei

După declanșarea agresiunii Federației Ruse împotriva Ucrainei, amploarea imixtiunilor Moscovei în procesele politice și electorale din Republica Moldova s-a intensificat considerabil. Întregul arsenal de ingerințe a fost descris detaliat în declarația președintei Maia Sandu, făcută după ședința Consiliului Suprem de Securitate din 30 iulie 2025.

Principalul instrument utilizat a fost așa-numita „rețea Șor”, structură care cuprinde sute de mii de persoane ale căror date personale au fost colectate pentru a primi carduri de utilizatori ai magazinelor

sociale „MeriȘor”. La acestea s-au adăugat mii de persoane atrase în rețele sociale și scheme ilegale contra cost. Rețeaua și-a demonstrat eficiența încă din campania pentru funcția de guvernator din primăvara anului 2023, motiv pentru care serviciile lui Ilan Șor, condamnat în Republica Moldova la 15 ani de închisoare pentru „frauda bancară”, au fost solicitate de cercuri de influență de la Moscova.

În februarie 2024, Rusia i-a retras interdicția de intrare lui Ilan Șor, i-a acordat cetățenia rusă și i-a pus la dispoziție, prin intermediul fundației „Evrazia”, un fond de 250 milioane de dolari pentru influențarea proceselor politice din Republica Moldova. Susținerea politică a fost de asemenea la cel mai înalt nivel: președintele Dumei de Stat, Veaceslav Volodin, figurează ca președinte al consiliului de administrare al fundației „Evrazia”.

Această infrastructură a fost folosită intens în campaniile electorale din 2024 – atât la prezidențiale, cât și la referendumul constituțional. În ajunul scrutinelor, la solicitarea guvernatorului Găgăuziei, a primarului de Orhei și a altor edili afiliați „rețelei Șor”, președintele băncii ruse Promsvyazbank a deschis conturi pentru 138.000 de cetățeni moldoveni, în care au fost transferate plăți menite să influențeze votul împotriva aderării la Uniunea Europeană. Organele de drept au calificat aceste acțiuni drept o tentativă de corupere în masă a alegătorilor.

Pentru a contracara fenomenul, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 100 privind combaterea corupției electorale. Aceasta a împiedicat participarea la alegerile din 2025 a „Blocului Victoria”, format la Moscova sub conducerea lui Ilan Șor și compus din patru partide moldovenești succesoare ale Partidului Șor, declarat neconstituțional.

Efectul neînregistrării „Blocului Victoria” și al excluderii celor patru partide componente a fost imediat: sondajele de opinie au înregistrat o creștere rapidă a ratingului Blocului Electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei (BEP), devenit principalul beneficiar al infrastructurii și resurselor puse în mișcare prin „rețeaua Șor”.

V. SUBIECTELE DIVERGENTE, CU IMPACT MAJOR ASUPRA SCENARIILOR POST-ELECTORALE

Programele electorale ale formațiunilor politice reflectă, de regulă, atât viziuni strategice privind dezvoltarea Republicii Moldova, cât și promisiuni punctuale de soluționare a problemelor socio-economice. Analiza acestor programe constituie un instrument esențial pentru estimarea compatibilității între partide în eventualitatea formării unor alianțe post-electorale.

Experiența celor unsprezece legislaturi arată că, în șase cazuri, guvernarea a fost rezultatul unor coaliții, ceea ce a impus compromisuri frecvente. Dacă pe dimensiunea socio-economică partidele au reușit de obicei să ajungă la consens, divergențele majore s-au manifestat pe palier strategic. În perioada 1991–2021, principalele subiecte care au divizat clasa politică și societatea au fost:

- ⊙ vectorul extern de integrare (Vest vs. Est),
- ⊙ simbolurile naționale (denumirea limbii oficiale și curricula de istorie),
- ⊙ reglementarea transnistreană (autonomie în stat unitar vs. federalizare).

După declanșarea agresiunii ruse asupra Ucrainei, agenda politică a Republicii Moldova s-a polarizat și mai puternic, trei teme adăugându-se celor tradiționale:

- ⊙ independența energetică și relația cu Rusia ca furnizor de gaze,
- ⊙ neutralitatea constituțională și implicațiile ei în contextul securității regionale,
- ⊙ reforma justiției, condiție-cheie pentru integrarea europeană.

Aceste șase subiecte, la care se adaugă factorul relațiilor personale dintre liderii formațiunilor cu șanse reale de a depăși pragul electoral, constituie elementele cu cel mai mare potențial de a influența negocierile și configurațiile post-electorale.

5.1. Poziția PAS față de subiectele divergente

Subiect	Poziția PAS
Vector extern de integrare	Aderarea la UE în următorii 4 ani
Simboluri naționale	Menținerea status quo; aplicarea deciziei Curții Constituționale denumirea limbii oficiale „română”
Reglementarea transnistreană	Reintegrare treptată conform Legii nr.173/2005, parte a procesului de integrare europeană
Independența energetică	Reducerea dependenței de Rusia; surse regenerabile; interconectare cu România; respingerea datoriilor false Gazprom
Neutralitatea	Conform Hotărârii CC nr.14/2017 – neutralitate ≠ pasivitate; drept de apărare inclusiv militară
Reforma justiției	Continuarea și finalizarea vetting-ului; excluderea persoanelor fără integritate
Relații interpersonale	Tensiuni persistente cu liderii celorlalte formațiuni cu șanse electorale

Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) urmărește, prin actualele alegeri parlamentare, obținerea unui nou mandat de guvernare pentru a-și atinge obiectivul strategic central: aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană. **Programul electoral PAS** este axat în principal pe soluționarea problemelor socio-economice, dar include și poziționări explicite asupra a patru dintre cele șase subiecte divergente – integrarea europeană, reglementarea transnistreană, independența energetică și reforma justiției. În privința celorlalte două chestiuni – simbolurile naționale și neutralitatea – atitudinea PAS este de menținere a status quo-ului, cu ajustări punctuale.

Astfel, în raport cu **vectorul extern de integrare**, PAS promovează aderarea la UE într-un orizont de patru ani, obiectiv contestat de oponenți în numele „echilibrului” între Vest și Est. În privința simbolurilor naționale, PAS susține menținerea denumirii limbii oficiale ca „limba română”, în concordanță cu Hotărârea Curții Constituționale și Legea nr. 52/2023, precum și păstrarea actualului curriculum de istorie, ceea ce este criticat de principalii adversari electorali.

Referitor la **reglementarea transnistreană**, PAS optează pentru o reintegrare graduală, în baza Legii nr. 173/2005, care prevede un statut de autonomie pentru raioanele din stânga Nistrului în cadrul statului unitar. Această abordare este integrată în parcursul european al țării și presupune că aderarea la UE ar putea fi realizată etapizat: mai întâi pentru teritoriul aflat sub control constituțional, iar ulterior și pentru regiunea transnistreană.

În domeniul **energetic**, formațiunea pune accent pe reducerea definitivă a dependenței de Federația Rusă, după ce în 2024 Moscova a întrerupt complet livrările de gaze. PAS promovează diversificarea surselor prin Platforma Energetică Europeană, creșterea ponderii energiilor regenerabile, finalizarea interconectărilor cu România și sporirea eficienței energetice interne.

În ceea ce privește **neutralitatea**, PAS interpretează acest statut prin prisma Hotărârii Curții Constituționale nr. 14/2017, care stabilește obligația autorităților de a lua toate măsurile necesare, inclusiv de ordin militar, pentru a descuraja un agresor, în contextul prezenței ilegale a trupelor ruse pe teritoriul național. Această viziune este contestată de opoziție, care insistă pe adoptarea unei legi speciale a neutralității, inspirată din modelul georgian, ce ar elimina orice diferențiere morală între agresor și victimă.

În privința **reformei justiției**, PAS își asumă continuarea procesului de vetting pentru judecători și procurori, astfel încât persoanele fără integritate să fie excluse din sistem. În plan politic, însă, relațiile interpersonale dintre liderii PAS și cei ai altor formațiuni cu șanse reale de a accede în Parlament rămân tensionate, reducând spațiul pentru negocieri de compromis post-electoral.

5.2. Poziția BEP față de subiectele divergente

BEP s-a constituit din liderii a **patru partide politice**, care anterior, acum 10 – 15 ani, făceau parte din Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) sau din garnitura guvernamentală a acestuia. Destrămarea PCRM sub presiunea ingerințelor externe ale Rusiei i-a transformat pe foștii colegi partinici în inamici politici, care s-au etichetat în mod reciproc cu epitete gen *trădători*, etc. Animositățile reciproce au împiedicat menținerea PCRM la guvernare, în 2009, și preluarea guvernării, în 2014. Aceștia s-au reunit pentru a evita dispersarea voturilor și pentru a elimina PAS de la guvernare. În pofida etichetei pro-ruse, BEP insistă asupra unui discurs „pro-Moldova”, axat pe suveranitate și echilibru între Est și Vest. Totuși, declarațiile și acțiunile concrete ale liderilor relevă o apropiere constantă de Rusia. Printre acestea, merită a fi amintit că:

- ⊙ liderii blocului – Igor Dodon și Irina Vlah au fost principalii beneficiari ai ingerinței Rusiei în alegerile parlamentare din 2014 și 2015. Ambii și-au relansat cariera politică după ce PCRM a pierdut puterea în 2009 datorită suportului Rusiei. Cel de-al treilea lider al blocului – ex-premierul Vasile Tarlev, s-a remarcat prin constituirea și promovarea activității organizației necomerciale „Prietenii Rusiei în Moldova”;
- ⊙ liderul PSRM, Igor Dodon, și-a atras suportul președintelui Rusiei, Vladimir Putin, pentru relansarea sa în politică prin faptul că, chiar în ziua semnării de către liderul de la Kremlin a decretului de anexare a Crimeii, el și-a declarat public suportul pentru acest act de agresiune, formulând pretenții iredentiste în adresa Ucrainei: *“În noua conjunctură creată, cred că e bine și noi să ne recuperăm teritoriile istorice pierdute”*;
- ⊙ liderii PSRM, alături de guvernatorul Găgăuziei – Irina Vlah, au constituit la Chișinău, în aprilie 2016, o **filială** a Clubului de la Izborsk, care are printre **scopurile statutare** și: *“constituirea unei puternice alianțe politice și ideologice de stataliști patrioți – un front imperial...”*. Igor Dodon se numără printre **experții** Clubului de la Izborsk, ideologia căruia este elaborată în lucrarea **“Parcursul Victoriei Rusiei”**, care fundamentează refacerea Imperiului Rus, inclusiv prin intermediul glorificării victoriilor în diferite războaie, în special a victoriei în războiul din perioada 1941 – 1945. Această ideologie explică perfect pledoaria PSRM în favoarea celebrării victoriei URSS, inclusiv în războaie de agresiune, cum a fost cel de agresiune împotriva Poloniei, în 1939;
- ⊙ niciuna dintre formațiunile BEP nu a condamnat vreodată agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, pledând pentru o pace condiționată de Rusia, pe care conducerea Ucrainei o echivalează cu capitularea.

Subiect	Poziția BEP
Vector extern de integrare	„Punte între Est și Vest” – renunțare implicită la integrarea europeană
Simboluri naționale	Schimbarea denumirii limbii în <i>moldovenească</i> ; statut oficial pentru limba rusă; abrogarea „Zilei Europei”
Reglementarea transnistreană	Reluarea negocierilor în format „5+2”; soluție cu statut special, apropiată de federalizare
Independența energetică	Contract pe termen lung cu Gazprom, preț fix 200–300 \$/1000 m ³ ; ignorarea disputelor privind datoriile
Neutralitatea	Ridicată la nivel de identitate națională; refuzul delimitării dintre agresor și victimă
Reforma justiției	Revizuirea reformei și a structurilor CSM/CSP – risc de blocaj al integrării europene
Relații interpersonale	Cooperare între foști rivali (Dodon, Vlah, Tarlev), dar istoricul conflictual persistă

Programul electoral al BEP și declarațiile publice ale liderilor săi abordează toate cele șase subiecte majore de divergență. În esență, pozițiile exprimate se prezintă astfel:

- ⊙ **Vectorul extern de integrare** – BEP promovează conceptul „Moldova – punte între Est și Vest”, interpretat ca o renunțare tacită la integrarea europeană. Blocul propune abrogarea legii care instituie Ziua Europei și revenirea exclusivă la celebrarea Zilei Victoriei, în concordanță cu ideologia Clubului de la Izborsk. Această opțiune marchează o ruptură de la angajamentele europene, deși unii lideri ai BEP au fost anterior promotori oficiali ai integrării europene.
- ⊙ **Simbolurile naționale** – BEP susține modificarea legislației privind limbile, prin redenumirea limbii oficiale în „limba moldovenească” și acordarea statutului de limbă oficială limbii ruse în comunicarea interetnică. O astfel de inițiativă contravine mai multor hotărâri ale Curții Constituționale și are potențial de destabilizare politică.
- ⊙ **Reglementarea transnistreană** – reluarea negocierilor în formatul „5+2” pentru identificarea unei soluții pașnice și reciproc acceptabile pentru părți, prioritară fiind reintegrarea socio-economică dezvoltarea economiei, a infrastructurii, asigurând regiunii transnistrene un statut special în componența Moldovei. Aceste prevederi se regăsesc de 20 de ani în Legea nr. 173 din 22-07-2005 cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special ale localităților din stânga Nistrului (Transnistria), legea fiind elaborată și adoptată de majoritatea parlamentară PCR. De aceea, se poate presupune că ar fi vorba despre un statut de **federalizare camuflată** a Republicii Moldova, după formula propusă de liderul PSRM în 2019. Respectiv, acesta este un subiect foarte sensibil, care va provoca revizuirea statutului autonomiei Găgăuziei și care va genera proteste ample, cum s-a întâmplat în 2003;
- ⊙ **Independența energetică** – reluarea **livrărilor directe de gaze naturale** către Republica Moldova după schimbarea puterii. Încheierea cu GAZPROM a unui contract pe termen lung (minimum 5 ani) pentru livrarea gazului natural la un preț ce nu va depăși 200–300 de dolari pentru 1000 m³ și fixarea prețului final pentru consumator la nivelul de 6–8 lei pentru 1 m³. Această promisiune nu este însoțită de explicații foarte importante. Una se referă la recunoașterea de către liderii blocului a datoriei de aproximativ \$800 milioane pe care o pretinde GAZPROM și pe care un audit internațional, contractat de autoritățile Republicii Moldova, nu a recunoscut-o, ceea ce a condus la sistarea parțială iar apoi și completă a livrării gazelor către Republica Moldova. A doua întrebare se referă la datoria de \$11 miliarde a Transnistriei pe care unii exponenți ai blocului insistă că ar trebui să fie **considerată una comună**;
- ⊙ **Neutralitatea** – element-cheie al identității naționale, care permite Moldovei să rămână un spațiu al păcii și cooperării. În acest sens, liderii blocului **elogiază Georgia**, care deși are fixat în constituție obiectivul aderării la NATO, promovează o politică neutră în raport cu Rusia, ajutând-o să ocolească sancțiunile occidentale, impuse pentru agresiunea împotriva Ucrainei. Potrivit BEP, ar fi un exemplu de urmat și pentru Republica Moldova. Blocul face abstracție de faptul că Rusia încalcă statutul de neutralitate al Republicii Moldova. Curtea Constituțională și un șir de hotărâri CEDO au confirmat că prezența militară rusă garantează existența regimului neconstituțional din Transnistria. Guvernarea PCR, de la tribuna ministerialei OSCE, a declarat Transnistria teritoriu ocupat, ceea ce a servit motiv pentru imixtiunea Rusiei în alegerile parlamentare din 2005 și impunerea sancțiunilor în 2006. Cu toate acestea, BEP refuză să asocieze neutralitatea cu retragerea prezenței militare ruse pe teritoriul Republicii Moldova;
- ⊙ **Reforma justiției** – revizuirea reformei realizate în ultimii 4 ani. BEP promite reformarea Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) și Consiliul Superior al Procurorilor (CSP), care tocmai au finalizat procedura vetting-ului. Pretenția revizuirii reformei justiției este calea sigură de torpilarea a integrării europene a Republicii Moldova.

Poziționarea BEP îl face antipod al PAS în privința integrării europene și soluționării celor mai sensibile probleme. Această constatare **impune concluzia că scenariile post-electorale pot avea doi poli opuși** de atracție, în eventualitatea în care nici una dintre cele două formațiuni antagoniste nu va obține o majoritate parlamentară absolută.

5.3. Poziția BEA față de subiectele divergente

Subiect	Poziția BEA
Vector extern de integrare	Integrarea europeană este scenariul principal pentru păstrarea independenței, modernizarea economiei și consolidarea democrației.
Simboluri naționale	Recunoașterea oficială a denumirii limbii de stat – limba română.
Reglementarea transnistreană	Pași spre UE doar împreună cu Transnistria; soluționare exclusiv pașnică, cu implicarea UE și oferirea unui statut garantat regiunii.
Independența energetică	Consolidarea independenței energetice și reducerea costurilor; reformă profundă a sectorului; compensarea pagubelor de către guvernarea PAS.
Neutralitatea	Adoptarea unei legi speciale privind neutralitatea și obținerea recunoașterii internaționale a statutului de stat neutru.
Reforma justiției	Critică severă la adresa reformei actuale; propunerea specializării judecătorilor; eliminarea ingerinței CSM și a președinților de instanțe; modificarea legislației pentru a ține cont de evaluările profesionale.

BEA se poziționează ca o alternativă pro-europeană la PAS. Această poziționare a determinat PAS să inițieze o campanie critică împotriva blocului, argumentând că BEA nu poate reprezenta o opțiune europeană credibilă, întrucât unii dintre liderii săi au făcut parte anterior din PCRM și PSRM. Totuși, experiența politică a Republicii Moldova demonstrează contrariul: partidele și liderii lor își pot ajusta orientările și viziunile politice. Un exemplu elocvent este cel din 2002, când PCRM, deși deținea mandat popular pentru integrarea în Uniunea Rusia–Belarus, a renunțat la acest obiectiv și a promovat integrarea europeană. În prezent, unele formațiuni socialiste și social-democrate au adoptat brusc orientări conservatoare și suveraniste.

Programul electoral al BEA vizează în special soluționarea problemelor social-economice și demografice. Cele mai multe dintre subiectele divergente sunt abordate din perspectiva aderării la Uniunea Europeană. Atitudinea BEA față de aceste șase chestiuni poate fi sintetizată astfel:

- ⊙ **Vectorul extern de integrare** – integrarea europeană este percepută ca scenariul principal pentru menținerea independenței Republicii Moldova, modernizarea economiei, transformarea calității vieții și consolidarea democratică a societății.
- ⊙ **Simbolurile naționale** – BEA recunoaște denumirea oficială a limbii de stat ca fiind limba română.
- ⊙ **Reglementarea transnistreană** – fiecare pas spre UE trebuie realizat împreună cu Transnistria, implicând Uniunea Europeană în soluționarea exclusiv pașnică a conflictului și oferirea unui statut garantat regiunii.
- ⊙ **Independența energetică** – consolidarea independenței energetice și reducerea costurilor la gaze, energie electrică și termică. Blocul propune o reformă profundă a sectorului energetic și consideră că pierderile suportate de cetățeni și economie trebuie compensate de către guvernarea PAS, acuzată de responsabilitate pentru criza energetică.
- ⊙ **Neutralitatea** – parcursul european al Republicii Moldova trebuie însoțit de consolidarea statutului de neutralitate. BEA propune adoptarea unei legi speciale privind neutralitatea și obținerea recunoașterii internaționale a statutului de stat neutru.
- ⊙ **Reforma justiției** – potrivit BEA, sistemul judiciar a fost compromis, iar supremația legii a fost înlocuită cu un regim autoritar. Blocul propune dezvoltarea instituției specializării judecătorilor, aplicarea acesteia uniform în toate instanțele fără ingerința CSM și a președinților de instanțe, precum și modificarea legislației astfel încât CSM și Curtea Supremă de Justiție să ia în considerare rezultatele evaluărilor judecătorilor și procurorilor la numirea și promovarea acestora.

5.4. Poziția PN față de subiectele divergente

Subiect	Poziția PN
Vector extern de integrare	Nu contestă explicit aderarea la UE, dar o face implicit prin propuneri constituționale care contravin recomandărilor europene; propune ca obiectiv final aderarea la Zona Schengen.
Simboluri naționale	Nu are o poziție tranșantă; acceptă status quo-ul, indiferent de forma acestuia.
Reglementarea transnistreană	Propune negocieri și transformarea malului drept al Nistrului într-o zonă atractivă pentru populația din stânga Nistrului.
Independența energetică	Fără o viziune elaborată; susține procurarea gazelor de la orice furnizor care oferă un preț avantajos.
Neutralitatea	„Neutralitatea este garanția securității: fără NATO și fără armata rusă!”.
Reforma justiției	Contestă reforma PAS; o consideră un plan politic pentru eliminarea judecătorilor și procurorilor incozi și subordonarea justiției.

Partidul Nostru (PN) se prezintă ca o entitate politică non-sistemică. Este, practic, singurul partid dintre cele 66 înregistrate la Agenția Servicii Publice (ASP) care nu revendică apartenența la o doctrină sau ideologie anume. Prin această poziționare, PN susține că pune accent exclusiv pe ceea ce este cu adevărat important pentru interesele cetățenilor, în special dezvoltarea sferei sociale.

Scopul declarat al PN, înscris în documentele statutare, este elaborarea unui Plan de dezvoltare a Moldovei, menit să atragă specialiști și experți din orice orientare ideologică. Pentru implementarea acestui Plan, programul politic al formațiunii prevede tranziția la forma prezidențială de guvernământ, ceea ce ar presupune elaborarea și adoptarea unei noi Constituții. În acest sens, **programul electoral al PN** conține cel puțin 15% din promisiuni punctuale care necesită modificarea Constituției, printre care:

1. reducerea numărului de deputați în Parlament de la 101 la 51;
2. anularea imunității parlamentare;
3. lipsirea deputaților de mandat pentru traseism (floor-crossing), ceea ce înseamnă introducerea mandatului imperativ;
4. completarea Constituției cu prevederi privind indexarea pensiilor;
5. interzicerea prin Constituție a vânzării terenurilor agricole către cetățeni străini;
6. anularea serviciului militar obligatoriu;
7. lichidarea consiliilor raionale.

Ațitudine PN față de cele șase subiecte divergente este una difuză, fiind descrisă astfel:

- ⊙ **Vectorul extern de integrare** – PN nu contestă explicit aderarea la UE, dar o face implicit prin unele propuneri de modificare a Constituției, care ignoră punctele de vedere ale Consiliului Europei și Comisiei de la Veneția. PN propune ca procesul de integrare europeană să culmineze cu o eventuală aderare la Zona Schengen.
- ⊙ **Simbolurile naționale** – PN nu a adoptat niciodată o poziție tranșantă în disputele publice referitoare la simboluri, acceptând implicit status quo-ul, indiferent de forma acestuia.
- ⊙ **Reglementarea transnistreană** – PN abordează sporadic problema transnistreană, propunând negocieri și transformarea malului drept al Nistrului într-o zonă atractivă pentru populația din stânga Nistrului.
- ⊙ **Independența energetică** – PN nu are o viziune elaborată în acest domeniu. Singura poziție exprimată public este procurarea gazelor de la orice furnizor care oferă un preț mai avantajos.
- ⊙ **Neutralitatea** – PN abordează această chestiune într-o manieră specifică, rezumându-se la lozincă: „Neutralitatea este garanția securității: fără NATO și fără armata rusă!”.
- ⊙ **Reforma justiției** – PN consideră că reforma justiției promovată de PAS nu are legătură cu lupta reală împotriva corupției, ci ar fi fost **un plan** de eliminare a judecătorilor și procurorilor incozi, în vederea subordonării justiției intereselor politice.

5.5. Matricea compatibilității

Atitudinea principalelor partide politice față de cele 6 subiecte polarizante, expusă mai sus, permite reflectarea sintetică, vizuală, conform principiului semaforului, a compatibilității dintre formațiuni pentru constituirea eventualelor alianțe post-electorale.

Tabelul 5. Matricea atitudinilor față de chestiunile divergente

	VECTORUL EXTERN DE INTEGRARE	SIMBOLURILE NAȚIONALE	REGLEMENTAREA TRANSISTREANĂ	INDEPENDENȚA ENERGETICĂ	NEUTRALITATEA	REFORMA JUSTIȚIEI
	Aderarea la UE	Menținerea denumirii limbii române ca limbă oficială și păstrarea cursului de istorie a Românilor în școli	Statut de autonomie în cadrul statului unitar - în conformitate cu art.111 din Constituție și Legea nr.173	Evitarea șantajului energetic al Rusiei. Respingerea pretențiilor Gazprom privind o presupusă datorie de \$800 milioane. Surse regenerabile și interconectare cu România	Retragerea prezenței militare rusești din regiunea transnistreană ca garanție a neutralității constituționale. Necesitatea fortificării apărării	Continuarea reformei începute
	Punte între Est și Vest	Schimbarea denumirii limbii în moldovenească; statut oficial pentru limba rusă; abrogarea „Zilei Europei”	Federalizarea camuflată	Restabilirea contractelor cu Gazprom, fără clarificarea pretenției datorii de \$800 milioane și a datoriei de \$11 miliarde acumulate de regiunea transnistreană	Renunțarea la orice intenție de ripostă a agresorului. Renunțarea la delimitarea agresorului de victima agresiunii	Revizuirea constituirii Consiliului Superior al Judecătorilor și a Consiliului Superior al Procurorilor
	Aderarea la UE, doar împreună cu Transnistria	Menținerea denumirii limbii române ca limbă oficială și păstrarea cursului de istorie a Românilor în școli. Accent nuanțat pe protecția drepturilor minorităților etnice	Reglementarea prin negocieri, cu implicarea UE pentru demonstrarea avantajelor aderării la comunitatea europeană	Reformarea profundă a sectorului energetic. Actuala guvernare se face vinovată de dezastrul energetic	Ridicarea neutralității la nivel de simbol național împotriva oricărui război. Legea specială privind neutralitatea și recunoașterea internațională a statutului de stat neutru	Contestarea principală a reformei justiției
	Aderarea la Zona Schengen, fără aderarea la UE	Atitudinea neutră față de menținerea denumirii limbii române și păstrarea cursului de istorie a Românilor în școli	Reglementarea conflictului prin negocieri, devenind atractivi pentru cei din stânga Nistrului	Negocierea cu orice furnizor, inclusiv din Federația Rusă, pentru prețuri mai bune la gazele naturale	Neutralitatea este garanția securității. Fără NATO și fără armata rusă	Contestarea principală a reformei justiției

Pornind de la starea de fapt, că PAS a guvernat Republica Moldova în ultimii 4 ani și poartă responsabilitatea pentru situația creată în toate domeniile, inclusiv în cele 6 domenii generatoare de divergențe, este logic să presupunem că formațiunea își va menține atitudinile și în viitor în aceiași cheie. De aceea, în matricea de mai sus, atitudinile PAS sunt imprimate pe culoare verde. Atitudinile contrare celor PAS, ale BEP – pe culoarea roșie. Respectiv, atitudinile potențialilor aliați – BEA și PN, ai celor două formațiuni antagoniste, sunt imprimate în culori nuanțate – verde, dacă sunt mai apropiate PAS, ori roșu, dacă sunt mai aproape de BEP. Culoare galbenă înseamnă dezinteres pentru subiectele respective sau existența spațiului pentru negocieri și compromisuri.

VI. SCENARIILE POST-ELECTORALE CU PROBABILITATE ÎNALTĂ

Potrivit regulilor combinatoricii, patru subiecți electorali pot genera 15 formule posibile de majoritate parlamentară: guvernări monoculare (4), coaliții binare (6), coaliții tripartite (4) și o coaliție incluzând toate cele patru formațiuni (1). La acestea se adaugă scenariul suplimentar al destabilizării post-electorale, cu consecințe greu de anticipat. Probabilitatea acestuia depinde de modul în care organele de drept vor reacționa la riscurile semnalate de șeful statului în declarațiile de după ședința Consiliului Suprem de Securitate și în adresarea către cetățeni.

Ținând cont de experiența celor 11 legislaturi anterioare și de tendințele reflectate în sondaje, scenariile realiste se reduc la câteva formule mai probabile:

- Guvernări monoculare.** Deși probabilitatea nu este înaltă, scenariile în care PAS sau BEP obțin o majoritate absolută trebuie analizate pentru claritatea cadrului metodologic. Totuși, datele empirice sugerează că șansele coalițiilor majoritare depășesc pe cele ale guvernărilor monoculare.
- Guvernări binare de coaliție.** Cele mai probabile scenarii privesc formarea de coaliții între PAS sau BEP, pe de o parte, și BEA ori PN, pe de altă parte. Matricea compatibilității sugerează că probabilitatea unor coaliții pro-UE (cu PAS) este aproximativ echivalentă cu cea a unor coaliții pro-Rusia (cu BEP). Totuși, factori externi și interni pot influența decisiv configurația finală.

3. **Guvernări tripartite.** Experiența politică a Republicii Moldova demonstrează că alianțele tripartite sau multipartite sunt instabile și generatoare de crize. Exemplele Alianței pentru Democrație și Reforme (ADR), Alianței pentru Integrare Europeană (AIE) sau coaliției PSRM–Blocul ACUM confirmă fragilitatea acestor formule. În consecință, probabilitatea unor guvernări tripartite în noul legislativ este redusă.

Factori de perspectivă cu impact imprevizibil

Factorul ucrainean. Orice coaliție formată după alegeri va fi influențată direct de evoluțiile din Ucraina. Dacă Ucraina reușește să-și consolideze independența și suveranitatea, BEA ar putea fi tentată să se alăture unei coaliții pro-UE, chiar cu prețul unor compromisuri interne. În schimb, un scenariu nefavorabil Kievului ar face vulnerabilă o guvernare pro-rusă, expusă riscului de izolare internațională. În acest context, avertismentul fostului ambasador ucrainean la Chișinău, Marko Șevcenko, este relevant: „Ucraina ar putea închide hotarul cu Republica Moldova, în cazul în care partidele pro-ruse, care pledează pentru un parteneriat strategic cu Federația Rusă, vor ajunge la guvernare”.

Ambițiile politice ale liderilor. În formarea coalițiilor nu vor conta doar compatibilitățile programatice, ci și interesele de perspectivă ale liderilor politici, având în vedere apropierea ciclului prezidențial:

- ⊙ **PAS** nu are, în prezent, un succesor competitiv după expirarea celui de-al doilea mandat al Maiei Sandu.
- ⊙ **BEP**, în special PSRM, are un lider compromis, care a evitat confruntarea directă în ultimele alegeri prezidențiale, preferând un candidat extern.
- ⊙ **BEA** dispune de trei lideri cu ambiții prezidențiale, ale căror șanse pot fi amplificate sau diminuate de alegerea unei coaliții pro-UE sau pro-Rusia.
- ⊙ **PN** promovează ideea unei coaliții de „consens național”, imposibilă în condițiile antagonismului PAS–BEP. Insistența sa pe schimbarea Constituției și trecerea la un regim prezidențial trădează ambițiile personale ale liderului formațiunii, accentuând fragilitatea oricărei formule de guvernare din care ar face parte.

SCENARIUL 1.

MAJORITATE PARLAMENTARĂ PAS – VERSIUNE PROBABILĂ

VECTORUL EXTERN
DE INTEGRARE

SIMBOLURILE NAȚIONALE

REGLEMENTAREA
TRANSNISTREANĂ

INDEPENDENȚA
ENERGETICĂ

NEUTRALITATEA

REFORMA JUSTIȚIEI

Dacă obține majoritatea parlamentară, PAS va continua ferm parcursul de integrare europeană, consolidând independența energetică, aplicând gradual reintegrarea regiunii transnistrene, întărind justiția prin vetting și asigurând securitatea țării în limitele neutralității constituționale. Va valorifica resursele financiare oferite de UE.

Avantaje pentru PAS – sprijin UE, cooperare instituțională, reziliența Ucrainei. **Riscuri pentru PAS** – deficit de cadre, vulnerabilitate la presiuni externe, dependența de ratingul președintelui.

Conform estimărilor bazate pe sondajele de opinie și pe ponderea votului din diaspora, PAS ar putea acumula aproximativ 40% din sufragii, ceea ce s-ar traduce în circa 47 de mandate parlamentare. Totuși, rezultatele finale depind de rata de participare în țară și în străinătate, precum și de efectele ingerinței externe prin intermediul „rețelei Șor”. Astfel, scorul electoral al PAS trebuie privit în marja de variație de $\pm 5\%$.

Dacă PAS ar obține majoritatea absolută în Parlament, guvernarea ar urma, în linii mari, direcțiile deja trasate în primul său mandat:

- ⊙ **Politica internă** ar fi subordonată obiectivului central al politicii externe – integrarea europeană. Negocierile de aderare ar fi însoțite de preluarea graduală a acquis-ului comunitar.
- ⊙ **Politicile social-economice**, prezentate în programul electoral, ar necesita consolidarea executivului și asigurarea unui sprijin mai larg – atât din partea partidelor pro-europene, cât și din partea majorității populației.
- ⊙ **Politicile de securitate** ar fi concentrate pe dimensiunile nemilitare, vizând reducerea dependenței energetice, contracararea ingerințelor externe și destructurarea „rețelei Șor”.

Factori favorabili guvernării PAS:

- ⊙ sprijinul politic și financiar al instituțiilor europene pentru parcursul de integrare;
- ⊙ reziliența Ucrainei în fața agresiunii ruse, care funcționează indirect ca un „scut” pentru Republica Moldova;
- ⊙ cooperarea instituțiilor statului – Guvern, Parlament și Președinție – cu posibil efect sinergic asupra procesului de guvernare.

Factori defavorabili guvernării PAS:

- ⊙ **Resurse limitate de cadre.** PAS este perceput ca o formațiune rigidă și cu un deficit de creativitate, în special în comunicarea publică. Mulți lideri formali ai partidului se bucură de un nivel redus de încredere comparativ cu liderii opoziției. Popularitatea relativ înaltă a PAS se explică mai ales prin ratingul personal al șefului statului, care joacă rolul de lider informal al formațiunii.
- ⊙ **Ținta ingerințelor externe.** Atât timp cât războiul din Ucraina continuă, guvernarea PAS va rămâne expusă presiunilor Federației Ruse, în special pe dimensiunea energetică și în dosarul transnistrean.

SCENARIUL 2.

MAJORITATE PARLAMENTARĂ BEP – VERSIUNE MAI PUȚIN PROBABILĂ, DAR NU IMPOSIBILĂ

VECTORUL EXTERN
DE INTEGRARE

SIMBOLURILE NAȚIONALE

REGLEMENTAREA
TRANSNISTREANĂ

INDEPENDENȚA
ENERGETICĂ

NEUTRALITATEA

REFORMA JUSTIȚIEI

Dacă obține majoritatea parlamentară, BEP va pune pe pauză integrarea europeană, va promova redefinirea simbolurilor naționale (*limba moldovenească și statut oficial pentru limba rusă*), va relua negocierile pentru o federalizare camuflată a Republicii Moldova, va restabili dependența energetică de Gazprom și va revizui reforma justiției, cu riscul de a submina suveranitatea și stabilitatea politică.

Avantaje pentru BEP – suport politic și financiar din Rusia, acces pe piața estică, resursele „Șor”. **Riscuri pentru BEP** – pierderea sprijinului UE, reacții dure din partea Ucrainei, destabilizare socială și politică internă.

Estimările indică faptul că BEP ar putea acumula aproximativ 30% din voturile alegătorilor, ceea ce s-ar traduce în circa 35 de mandate parlamentare. Fiind principalul beneficiar al activității „rețelei Șor”, după excluderea Blocului „Victoria” din competiția electorală, BEP ar putea chiar depăși pragul de 40 de mandate. Totuși, în limitele modelului de estimare a șanselor electorale, este extrem de dificil de fundamentat obținerea unei majorități parlamentare absolute de către BEP. Cu toate acestea, ipotetic, se poate admite scenariul unei majorități monocolor.

Într-un asemenea caz, guvernarea BEP ar putea avea următoarele direcții:

- ⊙ **Politica externă** – suspendarea de facto a procesului de integrare europeană, ceea ce ar conduce la stoparea sprijinului financiar al UE. BEP nu ar renunța imediat la statutul de țară candidată pentru aderare, dar relațiile cu Uniunea Europeană s-ar degrada treptat, ca urmare a politicilor și declarațiilor programatice, inclusiv angajamentul de a adopta legea privind agenții străini, promovată anterior de Blocul Socialiștilor și Comuniștilor, precum și intenția de abrogare a Legii privind Ziaua Europei.
- ⊙ **Politica internă** – revizuirea reformelor implementate în ultimii patru ani, în special în domeniul justiției. Primele ținte ar fi Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) și Consiliul Superior al Procurorilor (CSP). Ulterior ar urma demiterea conducătorilor instituțiilor publice cu mandate fixe, pe motiv de „politizare”.
- ⊙ **Politici sociale** – amânarea realizării unor promisiuni electorale în lipsa resurselor financiare, până la identificarea unor surse alternative, cel mai probabil în Rusia sau China. Este de așteptat ca opoziția să sesizeze Curtea Constituțională asupra unor acorduri de împrumut, generând conflicte instituționale. Eventualele dificultăți sociale vor fi atribuite „moștenirii nefaste” lăsate de guvernările anterioare.
- ⊙ **Securitatea energetică** – contractarea directă a Gazprom pentru furnizarea gazelor la prețuri mai mici, în schimbul recunoașterii pretensei datorii de 800 milioane USD. Această decizie ar spori dependența energetică a Republicii Moldova și ar anula eforturile de independență energetică realizate anterior.
- ⊙ **Suveranitatea și independența statului** – expuse riscului prin promovarea unei federalizări camuflată, după modelul Kozak, invocat inclusiv de Igor Dodon în 2019. Aceasta ar presupune, de asemenea, revizuirea statutului juridic special al Găgăuziei, revenind la formula Memorandumului Kozak din 2003, cu trei subiecți federali, dintre care cel puțin doi ar fi sub influența Rusiei. O asemenea federalizare, coroborată cu reînnoirea dependenței energetice, ar diminua suveranitatea și independența Republicii Moldova până la un nivel formal, similar celui din Belarus, care a permis utilizarea teritoriului său în agresiunea împotriva Ucrainei.
- ⊙ **Destabilizarea internă** – implementarea promisiunilor BEP privind modificarea simbolurilor naționale și federalizarea ar genera tensiuni sociale și politice majore, comparabile cu cele din perioada 2002–2003. În acei ani, deși PCRM dispunea de o majoritate constituțională suficientă pentru a integra Republica Moldova în Uniunea Rusia–Belarus, presiunile interne și externe au determinat schimbarea cursului politic în favoarea integrării europene, oficializată prin decretul prezidențial din 13 noiembrie 2002.

Factori favorabili unei guvernări BEP:

- ⊙ sprijin politic, financiar și propagandistic din partea Federației Ruse și a regimurilor autoritare aliate acesteia;
- ⊙ acces extins pentru produsele moldovenești pe piața rusă și pe piețele aliate, deși cu dificultăți logistice;
- ⊙ transferarea resurselor rețelei „Șor” către BEP, fie direct, fie prin punerea acesteia la dispoziția blocului.

Factori defavorabili unei guvernări BEP:

- ⊙ stoparea imediată a sprijinului financiar din partea Uniunii Europene;
- ⊙ reacții ferme din partea Ucrainei, care ar percepe o guvernare pro-rusă drept o amenințare directă la securitatea sa, inclusiv prin posibila restricționare a tranzitului gazelor naturale.

SCENARIUL 3.

COALIȚIE DE GUVERNARE PAS & BEA – PROBABILITATE MEDIE

Configurație: PAS ar avea de trei ori mai multe mandate decât BEA și ar fi pivotul coaliției.

Direcții de guvernare: O asemenea formulă ar asigura continuitatea parcursului european, dar cu un ritm mai lent și cu riscuri de tensiuni interne. Divergențe pe justiție, securitate energetică și dosarul transnistrean ar necesita compromisuri. Repartizarea clară a domeniilor de responsabilitate și gestionarea cadrului instituțional ar fi esențiale.

Avantaje – menținerea direcției pro-UE, consolidarea aritmetică a guvernării. **Riscuri** – conflict interpersonal între lideri, interpretări diferite ale neutralității (în special față de Ucraina), percepția BEA ca „alternativă” și nu partener.

○ eventuală coaliție PAS & BEA ar avea ca pivot Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS), în virtutea ponderii semnificativ mai mari a mandatelor sale, estimate la aproximativ trei ori mai multe decât cele ale BEA. Este de așteptat ca o astfel de coaliție să genereze următoarele efecte:

- ⊙ **Politice de aderare la UE** – ar fi asigurată continuitatea parcursului european, însă ritmul ar deveni mai lent, întrucât liderii BEA ar evita să-și piardă identitatea politică prin dizolvarea într-o guvernare dominată de PAS.
- ⊙ **Politici interne și de guvernare pro-europeană** – ar necesita ajustări semnificative în domeniile identificate ca divergente în matricea compatibilității: reforma justiției, securitatea energetică, reglementarea transnistreană.
- ⊙ **Politica de cadre** – ar suferi o revizuire profundă, fiind necesară o repartizare clară a domeniilor de responsabilitate între componentele coaliției și asigurarea unei sinergii funcționale.
- ⊙ **Politice de securitate** – ar deveni mărul discordiei, în special în ceea ce privește relația cu Ucraina. Problema centrală ar fi interpretarea statutului de neutralitate: fie cu discernământ și cu delimitări morale clare între agresor și victimă, fie cu o abordare strict amorală, de tip „contează doar colaborarea comercială, indiferent de partea implicată”.
- ⊙ **Neutralitatea** – o interpretare imorală a acesteia ar putea conduce spre „modelul georgian”, ceea ce ar atrage reacții negative din partea Uniunii Europene, care consideră securitatea un element prioritar al integrării.

Principalul impediment în realizarea unei coaliții PAS & BEA este factorul interpersonal. În negocieri, cele două formațiuni vor fi confruntate cu dilema: ce este mai important – realizarea obiectivului strategic al țării, integrarea europeană, sau perpetuarea conflictelor și a ostilității reciproce. Problema se accentuează prin însăși denumirea blocului BEA, care sugerează că acesta se percepe ca alternativă la PAS în promovarea integrării europene, nu ca partener. La rândul său, PAS și-a construit o parte din strategia electorală pe contestarea vehementă a pretențiilor BEA de a fi promotor al integrării europene, invocând trecutul politic al unor lideri ai blocului în cadrul PCRM și PSRM.

Astfel, strategiile ambelor formațiuni par să fi fost mai degrabă antagonice decât constructive. Dacă PAS și BEA își doresc cu adevărat menținerea Republicii Moldova pe direcția integrării europene, continuarea confruntării reciproce ar putea constitui o eroare strategică majoră.

Per ansamblu, o coaliție PAS & BEA ar putea genera atât efecte pozitive, cât și negative, depinzând de capacitatea celor două formațiuni de a depăși rivalitatea și de a prioritiza interesul național în fața disputelor politice.

SCENARIUL 4.

COALIȚIE DE GUVERNARE BEP & BEA – PROBABILITATE MODERATĂ

Configurație: Pivotal ar fi BEP. Mandatele celor două blocuri ar putea fi insuficiente fără sprijinul Partidului Nostru, ceea ce ar genera instabilitate.

Direcții de guvernare: Alianța cu vectori strategici diferiți. Procesul de integrare europeană ar putea fi suspendat, sprijinul financiar UE redus, iar Rusia/China ar deveni principalii parteneri. Comerțul cu Rusia și dependența de gazele sale ar reveni în prim-plan, cu efecte negative asupra economiei și securității.

Avantaje – BEP ar câștiga spațiu de manevră și ar putea evita promisiuni destabilizatoare. **Riscuri** – BEA și-ar compromite credibilitatea pro-europeană, riscând pierderea identității politice sau chiar destrămarea. Reacția Ucrainei ar limita aplicarea „modelului georgian”.

Constituirea unei coaliții între BEP și BEA ar contraveni, în esență, obiectivelor strategice declarate ale celor două formațiuni, ambele promovând – cel puțin la nivel discursiv – integrarea regională pe vectori diferiți. Totuși, o asemenea alianță nu este exclusă, probabilitatea sa depinzând în mare măsură de gradul de animozitate dintre liderii BEA și PAS. Spre deosebire de relația conflictuală BEA–PAS, în cazul BEP–BEA nu există obstacole interpersonale majore.

Cu toate acestea, numărul de mandate ale celor două blocuri ar putea fi insuficient pentru constituirea unei majorități parlamentare stabile fără atragerea Partidului Nostru (PN). Incluziunea acestuia ar transforma coaliția într-o construcție fragilă și predispusă instabilității.

În eventualitatea formării unei coaliții BEP și BEA, pivotul guvernării ar fi BEP. Impactul asupra relațiilor internaționale ale Republicii Moldova ar reproduce, într-o anumită măsură, „modelul georgian”:

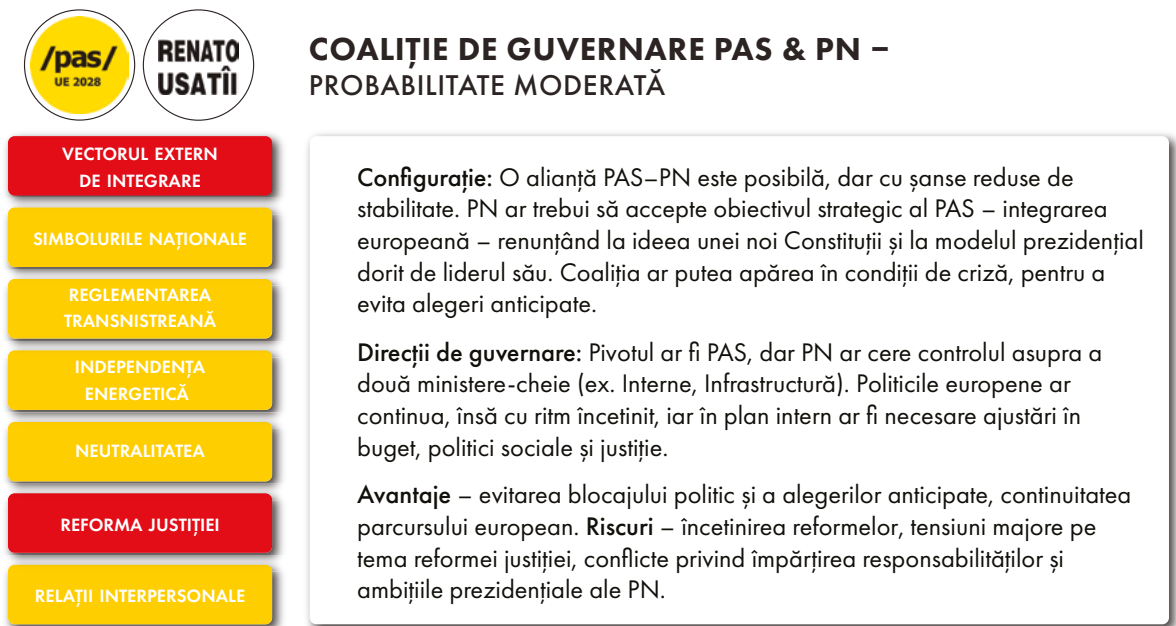
- ⊙ procesul de integrare europeană ar fi suspendat pe termen nedefinit;
- ⊙ suportul financiar din partea Uniunii Europene ar fi drastic redus, cu încercarea de substituție prin asistență oferită de Rusia sau China;
- ⊙ reluarea comerțului cu Rusia, inclusiv cu mărfuri cu dublă destinație susceptibile de a sprijini războiul împotriva Ucrainei, ar fi condiționată de accesul produselor moldovenești pe piața rusă și de livrarea gazelor naturale la prețuri preferențiale, cu efecte imprevizibile;
- ⊙ economia națională ar resimți un declin temporar, cel puțin până la o eventuală substituție a suportului european de către Rusia sau China;
- ⊙ situația internă ar fi destabilizată în eventualitatea tentativelor de revizuire a simbolurilor naționale și a cadrului juridic privind reglementarea transnistreană.

Totuși, aplicarea „modelului georgian” în cazul Republicii Moldova este problematică. Spre deosebire de Georgia, Republica Moldova nu are frontieră comună cu Federația Rusă, iar Ucraina dispune de suficiente instrumente pentru a descuraja orice tentativă a Chișinăului de aliniere la interesele Moscovei.

Beneficiarii unei astfel de coaliții ar fi în primul rând BEP, care ar putea utiliza parteneriatul pentru a justifica evitarea unor promisiuni electorale cu caracter destabilizator, invocând necesitatea compromisurilor cu BEA.

Perdanții ar fi, pe termen mediu și lung, chiar liderii BEA. Prin asocierea cu BEP, BEA ar compromite credibilitatea sa pro-europeană, riscând să fie perceput ca o formațiune oportunistă. În asemenea condiții, nu poate fi exclusă chiar destrămarea BEA ca entitate politică distinctă.

SCENARIUL 5.

O eventuală coaliție între PAS și Partidul Nostru (PN) este posibilă, însă șansele ca aceasta să fie una stabilă sunt limitate. În cazul unei asemenea alianțe, PN ar fi obligat să adopte obiectivul strategic al PAS – integrarea europeană – cu anumite ajustări, renunțând la ideea unei coaliții largi a consensului național, precum și la intenția de adoptare a unei noi Constituții, menită să instaureze o formă prezidențială de guvernare.

Pe de altă parte, este foarte puțin probabil ca PAS să accepte să ofere PN oportunități de consolidare a pretențiilor prezidențiale ale liderului acesteia. Totuși, o asemenea coaliție nu poate fi exclusă în condițiile unui risc iminent de alegeri anticipate, cauzat de imposibilitatea investirii guvernului.

Într-un asemenea scenariu, pivotul guvernării ar fi PAS, dar PN ar insista, cel mai probabil, asupra preluării a cel puțin două ministere cheie, cum ar fi Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

Efectele anticipate ale unei coaliții PAS & PN ar putea fi următoarele:

- ⊙ Politicile de aderare la UE vor continua, însă ritmul procesului va fi mult încetinit;
- ⊙ Politicile interne și cele privind parcursul european vor necesita ajustări importante, în special în domeniul politicii bugetare și al celei sociale, prioritare pentru PN, precum și în domeniul justiției;
- ⊙ Politica de cadre va fi revizuită în mod fundamental, fiind necesară delimitarea clară a domeniilor de responsabilitate ale celor două formațiuni și identificarea mecanismelor de cooperare;

- ⊙ Politicile de securitate vor deveni sursă de tensiuni majore, având în vedere atitudinea PN față de conceptul de neutralitate.

SCENARIUL 6.

- VECTORUL EXTERN
DE INTEGRARE
- SIMBOLURILE NAȚIONALE
- REGLEMENTAREA
TRANSNISTREANĂ
- INDEPENDENȚA
ENERGETICĂ
- NEUTRALITATEA
- REFORMA JUSTIȚIEI
- RELAȚII INTERPERSONALE

COALIȚIE DE GUVERNARE BEP & PN – PUȚIN PROBABILĂ

Configurație: O astfel de coaliție este improbabilă, atât din cauza numărului incert de mandate, cât și a tensiunilor interpersonale dintre liderii BEP și PN. Formula ar fi viabilă doar într-o construcție mai largă ($BEP-BEA-PN$), dar cu un grad ridicat de instabilitate.

Direcții de guvernare: Integrarea europeană ar fi suspendată, sprijinul financiar UE redus, iar Rusia/China ar deveni principalii parteneri. Comerțul cu Rusia și dependența de gaz ar fi reluate, cu efecte imprevizibile asupra economiei și securității.

Avantaje – sprijin extern alternativ, acces pe piața rusă. **Riscuri** – declin economic temporar, destabilizare internă prin revizuirea simbolurilor naționale și a dosarului transnistrean, vulnerabilitate sporită prin divergențe între liderii BEP și PN.

O coaliție de guvernare între BEP și Partidul Nostru (PN) este puțin probabilă. În primul rând, este nesigur dacă numărul mandatelor deținut de cele două formațiuni ar fi suficient pentru constituirea unei majorități parlamentare stabile. În asemenea circumstanțe, o astfel de coaliție ar putea fi viabilă doar în formula BEP & BEA & PN, însă aceasta ar avea un grad mult mai ridicat de instabilitate, specific structurilor tripartite.

În eventualitatea constituirii unei coaliții BEP și PN, consecințele ar putea fi următoarele:

- ⊙ Procesul de integrare europeană ar fi pus pe pauză pentru o perioadă nedeterminată;
- ⊙ Suportul financiar din partea UE ar fi substanțial redus, urmând a fi substituit, cel mai probabil, cu sprijin din partea Rusiei sau Chinei;
- ⊙ Reluarea comerțului cu Rusia, inclusiv a exporturilor de mărfuri cu dublă destinație pentru susținerea efortului de război al Federației Ruse, în schimbul deschiderii pieței ruse pentru produsele moldovenești și al livrării gazelor la prețuri mai mici, ar avea consecințe imprevizibile;
- ⊙ Declin economic temporar, până la eventuala substituire a suportului UE cu resurse oferite de Rusia sau China;
- ⊙ Destabilizarea internă, generată de eventualele tentative de revizuire a simbolurilor naționale și a cadrului reglementării transnistrene.

Un factor esențial care ar putea complica suplimentar constituirea acestei coaliții este reprezentat de relațiile interpersonale foarte tensionate dintre liderii BEP și PN.

SCENARIUL 7. IMPOSIBILITATEA CONSTITUIRII UNEI COALIȚII MAJORITARE – PROBABILITATE FOARTE MICĂ

Nu poate fi exclusă ipoteza imposibilității constituirii unei majorități parlamentare în termenele prevăzute de Constituție, interpretată și dezvoltată printr-un șir de hotărâri ale Curții Constituționale. Într-o asemenea situație, Republica Moldova ar intra într-o criză politică profundă, care s-ar putea prelunge pentru cel puțin șase luni, până la organizarea unui nou scrutin parlamentar.

În aceste circumstanțe, polarizarea spectrului politic ar fi extrem de accentuată, iar electoratul ar înclina să voteze preponderent pentru formațiuni reprezentând cele două poluri majore – pro-UE și pro-Rusia. Atractorii principali ar fi, cu certitudine, PAS și PSRM. O astfel de situație s-a produs la alegerile parlamentare din 29 iulie 2009, convocate în urma crizei politice generate de evenimentele din 7 aprilie 2009.

Este foarte puțin probabil ca BEA și PN să fie avantajate de un asemenea scenariu, motiv pentru care aceste formațiuni ar prefera participarea la constituirea unor alianțe post-electorale, conform scenariilor deja descrise.

SCENARIUL 8. DESTABILIZAREA SITUAȚIEI POST-ELECTORALE – PROBABILITATE CE NU POATE FI NEGLIJATĂ

Apelurile liderului BEP la organizarea unor proteste imediat după încheierea scrutinului, indiferent de rezultatele obținute, evocă riscul repetării „sindromului 7 aprilie 2009”, când manifestațiile pașnice anunțate de opoziție au degenerat în violențe și acte de vandalism, cauzate de factori neidentificați până în prezent.

În 2009, forțele de ordine au fost luate prin surprindere și nu au dispus de capacitatea necesară pentru a preveni și contracara escaladarea violențelor. În prezent, există informații precise privind mobilizarea plătită a participanților la proteste de către liderul „rețelei Șor”.

În acest context, și având în vedere concluziile Consiliului Suprem de Securitate (CSS) din 30 iulie 2025, structurile de ordine publică trebuie să fie pregătite corespunzător pentru a face față unor eventuale provocări, astfel încât să prevină transformarea protestelor în acțiuni destabilizatoare.